

Protokoll

Mellomkirkelig råd (MKR)

4.-5. oktober 2016

Kirkens Hus og Clarion Hotel Royal Christiania, Oslo

Til stede:

Kristine Sandmæl (leder), Marianne H. Brekken, Helga Haugland Byfuglien (LVF-representant), Nora Sætre Baartvedt, Kjetil Drangsholt, Kristin Graff-Kallevåg (TN-leder) (under sakene 29 (NKR, Økumenisk samarbeid i Norden og KV, 29 og 32), Harald Hauge, Ragnar Løsnesløkken (vara for Marianne Kjøllesdal Dyrud), Arne Jon Myskja, Ingrid Næss-Holm (KNs representant) (vara for Anne Marie Helland), Maja Andresen Osberg, Erling J. Pettersen (BMs representant) (kun 5. oktober), Raag Rolfsen (KISP-leder), Steinar Aanstad og Andreas Henriksen Aarflot (KEK-representant)

Forfall:

Marianne Kjøllesdal Dyrud, Anne Marie Helland (KNs representant), Maren Elgsaas Jenssen, Kai Krogh, Jenny Skumsnes Moe (LVF-representant) og Kjell Nordstokke,

Til stede fra sekretariatet:

Berit Hagen Agøy (generalsekretær), Liv Janne Dehlin, Beate Fagerli, Knut Hallen, Steinar Ims, Jens-Petter Johnsen og Einar Tjelle

Den 5. oktober var det felles møte med Kirkerådet og Mellomkirkelig råd på Clarion Hotel Royal Christiania.

Som vanlig ble hver sak presentert av en saksordfører. Møtet ble ledet av MKRs leder Kristine Sandmæl.

Saksliste

- Sak MKR 25/16: Protokoller
- Sak MKR 26/16: Nytt fra den verdensvide kirke
- Sak MKR 27/16: Orienteringssaker
- Sak MKR 28/16: Referatsaker
- Sak MKR 29/16: Oppfølgingsplan for KM-saken om Religionsmøte og dialog
- Sak MKR 30/16: Økumenisk samarbeid og utfordringer i dagens Europa
- Sak MKR 31/16: Forberedelse til LVFs 12. generalforsamling
- Sak MKR 32/16: «Frykt ikke!»
- Sak MKR 33/16: Prioriteringer i Årsplan 2017
- Sak MKR 34/16: Kirkens digitale satsing og medlemskommunikasjon – KM-sak
- Sak MKR 35/16: Eventuelle uttalelser

Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råd 31. mai-1. juni 2016**Forslag til vedtak**

Protokollen ble godkjent.

Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råds arbeidsutvalg 22. august 2016**Forslag til vedtak**

Protokollen tas til etterretning.

Norges Kristne Råd (NKR)**Vedtak:**

Mellomkirkelig råd tar protokollene fra styremøte i Norges Kristne Råd NKR 24. mai 2016 og 14. september 2016 til orientering.

Konferansen av europeiske kirker (KEK) og Churches Commission for Migrants in Europe (CCME)**Vedtak:**

Mellomkirkelig råd tar følgende rapporter til orientering:

Rapport fra styremøte i KEK 8.-10. juni 2016

Rapport fra møte om samarbeidet mellom KEK og CCME i Gøteborg 25.-26. august 2016

Kirkenes verdensråd (KV)**MKR's behandling:**

- KV er meget godt fornøyd med sentralkomitémøtet i juni i Trondheim og det norske vertskapets tilrettelegging. Rådet uttrykte takknemlighet for godt arbeid fra stabene i MKR, Kirkerådet og Norges Kristne Råd og ikke minst fra lokal stab ved Nidaros bispedømmekontor. Det var et utmerket samarbeid mellom de ulike aktørene fra norsk side. Også urfolkskonferansen som Samisk kirkeråd arrangerte sammen med KV, ble en stor suksess med meget godt program.
- 70-årsjubileum for KVs økumeniske kurs- og konferansesenter Bossey ble feiret 30.9.-1.10. Generalsekretæren representerte Den norske kirke ved feiringen.

- I forbindelse med Bossey-jubileet fikk KV besøk av storimamen av AL Azar-Universitetet i Kairo og representanter fra Muslim Council of Elders. Det ble holdt et to-dagers dialogmøte hvor en drøftet videre samarbeid mellom de to partene, og man ble enige om en fellesuttalelse hvor en står sammen om å bekjempe vold i ekstremisme. MKR-generalsekretær deltok i KVs delegasjon under møtet.

Vedtak:

MKR tar saken og følgende rapporter til orientering:

Rapport frå etableringa av «International Centre for Inter-Faith Peace and Harmony (ICIPH)» 19. august 2016: ei historisk hending.

Rapport fra Kirkenes verdensråds sentralkomitémøte i Trondheim 22.-28. juni 2016.

Økumenisk samarbeid i Norden

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar Rapport fra Nordisk-baltisk økumenisk konsultasjon 13.-14. september 2016 i Stockholm til orientering.

Det lutherske verdensforbund (LVF)

Rådet fikk – som supplement til rapportene – en muntlig orientering om rådsmøtet og om forberedelsene til generalforsamlingen.

Preses deltar under reformasjonsmarkeringen (LVF og Vatikanet) i Lund 31.10, og Katolsk-luthersk samtalegruppe reiser sammen med MKRs leder og generalsekretær samt generalsekretæren i Bispemøtet til markeringen i Malmø samme dag.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken og følgende dokumenter til orientering:

Referat fra møte i LVFs nasjonalkomité 1. juni 2016

Rapport fra Rådsmøte i Det lutherske verdensforbund i Wittenberg (14.)15.-21.6.16

MKR 27/16 Orienteringssaker

1. Protokoll fra Kirkens Nødhjelps representantskapsmøte 2016
2. Rapport fra COCOP-møte, 9.-12. mai 2016 i Beit Jala
3. Saker som vedrører Mellomkirkelig råds engasjement for flyktninger, asylsøkere og konvertitter
4. Grønn vending i religionsdialogen? Den norske kirke, religion og klimamobilisering
5. Invitasjon til seminaret «Justification 1517-2017: From Stumbling Stone to Common Ground» 21.11.16 på MF
6. Ny tros- og livssynslovgivning – hørings svar
7. Kirkeuka for fred i Palestina og Israel 18.-25. sept. 2016

8. Rapport fra Samarbeidet for Kristne Kirker i Barentsregionen (SKKB) – jubileumsreise og rådsmøte på Kolahalvøya, 14.-19. september 2016
9. Statsbudsjettet - felles brev til statsminister Solberg
10. Status – nasjonalt dialogarbeid (*mundtlig*)

MKR's behandling:

Ad pkt. 8: SKKB:

Det er svært viktig at dette samarbeidet fortsetter, da det er det eneste direkte samarbeidet Den norske kirke for tiden har med Den russisk-ortodokse kirke. Rådet merket seg generalsekretærens anbefalinger i rapporten til videreutvikling av samarbeidet.

MKR-27/16 Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar sakene til orientering.

MKR 28/16 Referatsaker

1. Protokoll fra KATLUSA 18. mai 2016
2. Protokoll fra møte i Kirkerådet 7.-8. juni 2016
3. Protokoll fra Samisk kirkeråd 30.-31. mai 2016
4. Referat fra rådsmøte i Samarbeidsråd for tros- og livssynssamfunn 9. juni 2016
5. Protokoll fra møte i Kontaktgruppen mellom Human-Etisk Forbund og Den norske kirke 16. juni 2016
6. Referat fra møte i Samarbeidsråd for menighet og misjon 14. september 2016 og muntlig orientering om fellessamlingen 7.-8. juni 2016
7. Referat fra møte i Kontaktgruppa med Buddhistforbundet 12. september 2016

MKR-28/16 Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar referatsakene til orientering.

MKR 29/16 Oppfølgingsplan av KM-saken om Religionsmøte og dialog

MKR's behandling:

Det ble innledningsvis vist til vedtakene fra KM og et meget godt og oversiktlig sakspapir. Religionsdialog er i vår tid blitt et viktig kirkelig og samfunnsmessig anliggende. Nå handler det om å implementere vedtakene fra Kirkemøtet. De fem viktigste strategiske punktene er:

1. Kirkelige dialogsentre etableres i bispedømmene og ses i sammenheng med lokale, regionale og nasjonale nettverk
2. Økt fokus på innhenting og deling av dialogerfaringer

3. Økt dialogaktivitet lokalt
4. Forskning, refleksjon, utdanning og utarbeidelse av ressurser/materiell innen dialog
5. Økt fokus på kristen tro i dialog med samisk spiritualitet.

MKR-29/16 Vedtak:

Mellomkirkelig råd har følgende innspill til sekretariatets oppfølging i KM-saken:

- Saksdokumentet er godt og gir konkrete ansatser for videre arbeid.
- Arbeidet med religionsdialog må være en offensiv helhetskirkelig satsing, et kirkelig *oppdrag*.
- Det bør tenkes kreativt om økonomisk støtte til dette feltet; et sentralkirkelig bidrag vil anspore til lokal satsing og også bringe på banen aktører som ønsker å bidra som ikke vanligvis støtter kirkelige tiltak.
- Arbeidet må synliggjøres ved rapportering, men må være kortfattet.
- Viktig med god forståelse av vår kontekst, *nedenfra-perspektiv* og å legge til rette for lokal kompetanse.

MKR 30/16 Økumenisk samarbeid og utfordringer i dagens Europa

MKR's behandling:

Rådet satte pris på at dokumentene som handler om europeisk økumenikk, presenteres i sammenheng. Dette gir et bilde av de ulike organisasjonenes beskrivelse av den religiøse situasjonen i Europa og av hvilke utfordringer kirkene står overfor. KEK-dokumentet om Europas fremtid er svært relevant for MKR's arbeid med «Frykt ikke!»-saken.

I forhold til KEK-dokumentet inviteres Den norske kirke til å gi innspill til et dokument som skal legges fram for KKs generalforsamling i 2018.

CPCE-dokumentene er sendt ut på høring til meldemskirkene.

MKR-30/16 Vedtak:

1. MKR ber Teologisk nemnd om å utarbeide utkast til høringssvar til CPCE-dokumentet «Church Communion» til MKR's møte i mars 2017.
2. MKR ber sekretariatet om å utarbeide utkast til høringssvar til dokumentet «Continuing education for the ordained ministry in the CPCE» i samarbeid med TN, Bispemøtet og de praktisk-teologiske seminarene. MKR ber om å få utkast til høringssvar til behandling på sitt møte i mars 2017.

3. MKR ber Teologisk nemnd om å utarbeide et utkast til høringssvar til CPCE-dokumentet «Protestant Perspectives in Religious Plurality in Europe» i samarbeid med KISP. MKR ber om å få utkast til høringssvar til behandling på sitt møte i mars 2017.
4. MKR ber sekretariatet om å sørge for at LVFs arbeid med begrepet «konvivialitet» med særlig henblikk på diakoni i Europa, tas med i videre arbeid med Kirkemøtesak om Etikk og Økonomi, samt i videre arbeid med MKR-sak «Frykt ikke».
5. MKR ber om at KEKs dokument «What future for Europe» oversendes Teologisk nemnd og KISP for innspill, og at den behandles videre i sammenheng med MKR-sak «Frykt ikke!», før respons på dokumentet sendes KEK. MKR ber om å få saken tilbake til orientering på sitt møte i mars 2017.
6. Det forutsettes at arbeidet med høringssvar i prosessen skjer i samarbeid med BM.

MKR 31/16 Forberedelse til LVFs 12. generalforsamling (2. gangs behandling)

MKR's behandling:

Rådet gav uttrykk for at sakspapiret gir saklig og relevant informasjon om LVFs generalforsamling og er meget godt egnet som dokument til Kirkemøtet.

Saken gir Kirkemøtet en anledning til å tydeliggjøre vår lutherske identitet og tilhørighet til et verdensvidt kirkefelleskap. Dette bør skape engasjement og begeistring for å tilhøre et slikt luthersk fellesskap. Rådet ønsker at sakspapiret bygges ut og inkluderer noe mer om dette. Et viktig perspektiv er at samarbeidet med lutherske kirker i andre deler av verden gir Den norske kirke innsikt i andres erfaringer og inspirasjon. Andre kirker opplever vekst, hva kan vi i Norge lære av dette?

Rådet er glad for at MKR, sammen med Kirkens Nødhjelp og afrikanske søsterkirker, deltar i arbeidet med en «side-event» om økende ulikheter i verden, knyttet til «mennesket ikke for salg»-tematikken.

MKR-31/16 Vedtak:

1. Mellomkirkelig råd ber Kirkerådet vurdere hvordan KM-saken om LVFs generalforsamling, reformasjonsmarkering og besøket av LVFs generalsekretær Martin Junge kan samordnes slik at Kirkemøtet engasjeres og begeistres over å tilhøre et verdensvidt luthersk fellesskap.
2. Mellomkirkelig råd har følgende innspill til sakspapiret til Kirkemøtet:
 - a. Sakspapiret må ha en form og et innhold som i tillegg til å handle om LVFs generalforsamling, også synliggjør vår lutherske arv og identitet på en måte som gjør at saken vekker engasjement på Kirkemøtet.

- b. Ungdommens kirkemøte (UKM) har på sitt møte i 2016 behandlet spørsmålet om hva det vil si å være luthersk kirke i dag. Dokumentet og vedtaket fra UKM innarbeides i KM-saken.
 - c. Kirkemøtet bør gi konkrete bestillinger til delegatene på LVFs generalforsamling. Dette gjelder både hva de bør løfte frem for generalforsamlingen som viktige saker for Den norske kirke i dag, og det de tar med tilbake av lærdom og refleksjonsmateriale fra våre søsterkirker.
 - Den norske kirke har synkende medlemstall og lavere dåpssalme enn tidligere: I møte med det lutherske fellesskapet reflektere over kirkens selvforståelse i forhold til dette.
 - Hva tenker de lutherske kirkene om større ulikheter i verden i dag? Det er ikke så mange fattige i verden som tidligere, samtidig som ulikhetene øker. Hvordan kan kirkene være med på å bevisstgjøre og endre på denne utviklingen?
3. Mellomkirkelig råd anbefaler Kirkerådet å foreslå følgende vedtak for Kirkemøtet:
- a. Kirkemøtet vil understreke berikelsen og forpliktelsen som ligger i medlemskapet i Det lutherske verdensforbund.
 - b. Kirkemøtet bekrefter det viktige diakonale, misjonale og økumeniske arbeidet LVF gjør og ber om at dette kommuniseres sterkere både internt og eksternt.
 - c. Kirkemøtet ber Den norske kirkes delegasjon til generalforsamlingen særlig legge vekt på:
 - Å dele erfaringer og refleksjoner med våre lutherske søsterkirker om hvorledes vi skaper vekst og engasjement i våre kirker. Den norske kirke kan berikes av våre trossøskens innsikter og gode erfaringer med et levende kirkeliv og kirkens rolle i samfunnet.
 - Det er viktig at de utfordringer Den norske kirke og andre kirker i Europa står overfor, f.eks. i forhold til synkende dåpstall, også drøftes på generalforsamlingen.
 - Utfordringer som gjelder økende ulikhetene i verden: Antallet fattige har gått ned, mens ulikhetene og opphopningen av store ressurser på svært få hender har gått opp. Hvordan kan kirkene bidra med teologisk refleksjon og være med på å bevisstgjøre og endre på denne utviklingen?

MKR 32/16

«Frykt ikke!»

MKR's behandling:

På dette møtet dreide saken seg om hvorvidt MKR ønsker at rådsmedlemmer skal delta i en gruppe som arbeider videre med saken sammen med medlemmer av TN og KISP fram mot neste rådsmøte i mars. Dette ble det tilslutning til. Arbeidsgruppa bør settes sammen slik at ulike kompetanser er representert.

Det er ønskelig at også noen fra Bispemøtet deltar i dette arbeidet.

Rådet reiste problemstillingene om frykt for konsekvensene av klimaendringer og «gudsfrykt» i positiv forstand også bør inkluderes i arbeidet. Det ble ytret tanker om at dette ville gjøre mandatet for bredt, men anliggendet tas med til arbeidsgruppa.

MKR-32/16 Vedtak:

1. MKR foreslår disse rådsmedlemmene til en arbeidsgruppe som skal arbeide med «Frykt ikke!»-prosjektet:

1. Kjetil Drangsholt
2. Kai Krogh (må spørres)
3. Maja Andresen Osberg (Nora Sætre Baartvedt som vara)

MKR/AUs får fullmakt til avgjøre saken på sitt møte 27. oktober.

2. MKR får saken tilbake på sitt møte i mars 2017.

MKR 33/16 Prioriteringer i Årsplan 2017

MKR-33/16 Vedtak:

1. MKR har følgende innspill til arbeidet med årsplan for 2017:
 - Rådet støtter de hovedsatsingsområdene som fremkommer i plan for 2017.
 - Rådet vil fremheve punktet om en europeisk respons til de globale utfordringer vi står overfor. Rådet har særlig flyktningssituasjonen i tankene og ser at våre økumeniske (og andre) kontakter er viktige for å ta de globale utfordringene på alvor som kirke.
 - Rådet understreker behovet for et særlig fokus på vår endrede rolle som majoritetssamfunn blant andre tros- og livssynssamfunn. Det gjelder hele feltet med ny tros- og livssynspolitikk og aktualiseres av Den norske kirkes nye status etter 1. jan. 2017.
2. MKR har følgende innspill til prioriterte tema og arbeidsområder i rådets periode (2016-19) og i tiden frem mot 2020:
 - Rådet støtter de hovedsatsingsområdene som fremkommer i sakspapiret.
 - Rådet vil understreke behovet for å lære av andre kirker og samarbeidspartnere i ulike deler av verden. I første omgang kan vi bevisstgjøre oss på dette i forbindelse med LVFs generalforsamling i 2017, men vi bør også se utenfor det lutherske fellesskap for inspirasjon og reflektert lærdom.
 - Vi vil trolig oppleve endringer i relasjonene mellom Den norske kirke og organisasjonene i årene framover. Ulike organisasjoner, sentre og institusjoners arbeid må sees som en integrert del av kirkens arbeid, det være seg innenfor landets grenser eller utenfor. Dette bør også reflekteres i planer og rapporter fra de sentralkirkelige råd.

MKR's behandling:

Mellomkirkelig råd ga uttrykk for at sakspapiret er meget godt og innholdsrikt og tar opp relevante utfordringer og problemstillinger. Rådet støtter hovedlinjene i satsingen og merker seg med glede nettsatsingen og bruken av sosiale medier. Vi er inne i en veldig positiv utvikling, men det vil kreve økte ressurser å videreutvikle den. Vi må passe på å ikke sette i gang noe vi ikke har ressurser til å følge opp.

Mellomkirkelig råd vil understreke at når vi deler tro og kristenliv på nettsider og sosiale medier, må vi også synliggjøre den økumeniske og internasjonale sammenheng Den norske er en del av. Et slikt mangfold styrker kommunikasjonen, når flere målgrupper og kan gi økt inspirasjon og engasjement.

Saksdokumentet gir gode innspill om mye mer enn vår tilstedeværelse på sosiale medier, men også om hva vi tenker om hele sakskomplekset kommunikasjon. Det har skjedd mye på ti år. Hvor vi er om ti år, bør være et viktig spørsmål for oss i videre planlegging av kommunikasjon. Hva er aktuelle saker på de forskjellige plattformene til hvilket tidspunkt? Det ene påvirker det andre, og det er veldig ressurskrevende å treffe på riktig tid.

MKR-34/16 Vedtak:

Mellomkirkelig råd har følgende innspill til sakspapiret til Kirkemøtet:

- Dersom man mener det ikke er nødvendig å revidere dokumentet «Plattform 2006», bør man begrunne hvorfor.
- En noe mer åpen og spørrende form – dokumentet er litt for konkluderende.
- Stramme inn bruken av for mange verdiord som nøkkelord i planen (jf. «Plattform 2006»).
- Vurdere overskrifter og navnevalg, slik at informasjonen på de forskjellige plattformene blir gjenkjennbare.
- Klargjøre avsender, hvem er «vi»?
- Utvikle maler/profiler/felles opplæring slik at de ulike plattformene som brukes på ulike nivå i kirken, kommuniserer med hverandre og er gjenkjennbare. Det er bra om menighetenes nettsider likner på de nasjonale. Dette handler også om å gjenkjenne Den norske kirke.
- Få inn opplæring i nettvett.
- Vi bør satse på åpenhet og tilgjengelighet for publikum. Hva velges ut til å publiseres på kirken.no, og hva legges ut på Kirkeaktuelt, og hvem bestemmer det? Mest mulig bør legges ut for flest mulig.
- Enig i nedprioritering av Twitter, internasjonalt er det større enn nasjonalt.
- Det kreves økte ressurser. Vi må ikke sette i gang et arbeid som ikke kan holdes ved like fordi det ikke finnes tilstrekkelige ressurser.

- Klargjøring av målgruppe. Er enkeltmedlemmer og «folk flest» for uklart og snevert? Vurdere å utvide målgruppen til også å gjelde myndigheter og partnere, også internasjonalt.
- Kutt ut ordet «kirkefremmed».
- Lokalt engasjement i menigheten er viktig å synliggjøre og dele. Mange søker lokal informasjon. Alt som skjer på sentralkirkelig hold, skal tjene den lokale kirke, men en må huske at ikke alle er til stede på de samme plattformene.
- Tydeligere målsetting om å synliggjøre Den norske kirkes økumeniske og internasjonale arbeid. Vi har en økumenisk forpliktelse. Hvordan deler vi nyheter fra for eks. KV, LVF og andre? Deling mellom kirken.no, Facebook (kirken og kirkelederes).
- Hvordan kan vi på sosiale medier gi uttrykk for at vi jobber på tvers? Vi bør tenke gjennom titler, navnevalg og annet, slik at informasjonsstedene blir gjenkjennbare.
- Mer om hva som skjer i den verdensvide kirken, fordi dette er det mange medlemmer som er opptatt av. De fleste menigheter har internasjonalt engasjement – dette må synliggjøres. MKR ønsker å bidra til lokalt engasjement om globale spørsmål.
- Tydeliggjøre kirkens budskap for fred, om skaperverket og menneskeverd.
- Ord som går igjen i forslag til vedtak, er budskap, ord, kirkens tro og erfaring. Det handler mye om kristendommen i hodet. Å formidle budskapet om Guds kjærlighet er bra, men også det å presentere praksisene og ritualene, mer av *gjøre*-dimensjonen, erfaringene. Behovet for ritualer er ganske sentralt for folk, og det kommer noen ganger før den kognitive trosforståelsen.
- Når vi deler tro, bønner, tekster – bør vi også ha med tekster og bilder fra andre deler av verden? (Eks.: lemlestet barn – syrisk bønn).
- Få inn uttalt målsetting og vedtak om å kommunisere samisk språk og kirkeliv.
- Risikovurdere radikaliserings innenfor kristne nettmiljøer. (Jf. Facebook-gruppen «Kristen ungdom i Norge»).

MKR 34/16 Eventuelle uttalelser

MKR's behandling:

Mellomkirkelig råd ga ingen uttalelser på dette møtet.

Neste møte i MKR: **29.-30. november 2016 på Kirkens hus i Oslo.**